



**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

**Міністерство розвитку
економіки, торгівлі та
сільського господарства
України**

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua, themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Щодо результатів виконання доручення

Міністерством юстиції України, в межах компетенції опрацьовано проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про аграрні розписки» та деяких інших законодавчих актів України щодо функціонування та обігу аграрних розписок», внесеного до Верховної Ради України народними депутатами України Ніколаєнко А. І., Совою О. Г. та іншими, реєстр. номер 2805-д від 19.11.2020 (далі – проєкт Закону), що надійшов на виконання листом Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 04.12.2020 № 04-26/21-2020/230294, скерований дорученням Прем'єр-міністра України Шмигала Д. А. від 07.12.2020 № 49614/1/1-20 і надсилає зауваження та пропозиції до проєкту Закону.

Розділом I проєкту Закону пропонується внести до Закону України «Про аграрні розписки», виклавши його в такій редакції:

1) пропонується частину третю статті 2 проєкту Закону викласти в такій редакції:

«3. Аграрні розписки можуть видаватися сільськогосподарськими кооперативами, хоча б один член якого має у власності земельну ділянку сільськогосподарського призначення або право користування такою земельною ділянкою, за умови надання таким членом згоди на видачу аграрної розписки, посвідченої нотаріально. Майбутня сільськогосподарська продукція такого члена кооперативу, вважається такою, що передана в заставу в порядку, передбаченому статтями 6 та 7 цього Закону, про що зазначається в тексті аграрної розписки. Вихід або виключення особи з числа членів сільськогосподарського кооперативу не припиняє застави за аграрною розпискою. Звернення стягнення на предмет застави за аграрною розпискою, виданою на підставі нотаріально посвідченої згоди такого члена кооперативу, проводиться в порядку, передбаченому цим Законом.»

Слід зазначити, що у Законі України «Про нотаріат» (далі – Закон¹) вживаються терміни як «посвідчення», так і «засвідчення». Відповідно до статті 34 Закону¹ нотаріуси вчиняють такі нотаріальні дії: посвідчують правочини (договори, заповіти, довіреності, вимоги про нотаріальне посвідчення правочину тощо), а також засвідчують справжність підпису на документах.

Відповідно до частин першої, третьої статті 78 Закону¹ нотаріус засвідчує справжність підпису на документах, крім тих, які відповідно до закону або за вимогою сторін підлягають нотаріальному посвідченню.

Нотаріус, засвідчуючи справжність підпису, не посвідчує факти, викладені у документі, а лише підтверджує, що підпис зроблено певною особою.

З огляду на викладене з метою приведення норми до вимог законодавства пропонуємо слова:

«згоди на видачу аграрної розписки, посвідчення нотаріально» замінити словами *«згоди на видачу аграрної розписки, справжність підпису на такій згоді засвідчується нотаріально.»*;

«на підставі нотаріально посвідченої згоди» замінити словами *«на підставі згоди, справжність підпису на якій засвідчена нотаріально.»*;

2) пропонується частину третю статті 9 проекту Закону викласти в такій редакції:

«3. Аграрна розписка вважається виданою з моменту внесення інформації про неї до Реєстру аграрних розписок відповідно до частини третьої статті 10 цього закону.»;

крім того, пропонується частину першу, третю статті 10 проекту Закону викласти в такій редакції:

«1. Реєстр аграрних розписок - це електронна автоматизована система, в якій здійснюється видача, зміна умов, обіг (у випадках визначених законом), обтяження, припинення зобов'язань та інші правочини щодо аграрних розписок, відображається інформація про забезпечення виконання за аграрною розпискою, про осіб, які несуть солідарну відповідальність перед наступними кредиторами, а також про початок примусового виконання зобов'язань за аграрними розписками.»;

«3. Правочини з аграрними розписками в Реєстрі аграрних розписок можуть вчинятися боржником та/або кредитором самостійно з використанням електронного підпису або шляхом звернення до реєстраторів Реєстру аграрних розписок. Реєстраторами Реєстру аграрних розписок є нотаріуси, які набули статус реєстратора Реєстру аграрних розписок.....».

А) Враховуючи зміст викладених норм, слід зазначити, що у частині третій статті 10 проекту Закону, на яку зроблено посилання у частині третій статті 9 проекту Закону, міститься положення щодо «правочинів з аграрними розписками в Реєстрі аграрних розписок, які можуть вчинятися боржником та/або кредитором самостійно з використанням електронного підпису або

шляхом звернення до реєстраторів Реєстру аграрних розписок», проте нічого не сказано, як вноситься (реєструється) інформація про саму аграрну розписку, що видається боржником, а лише мова йде про правочини, пов'язані з такою аграрною розпискою;

Б) частиною четвертою статті 9 проєкту Закону передбачається встановити, що відомості про предмет застави за аграрною розпискою вносяться адміністратором Реєстру аграрних розписок, нотаріусом, який є реєстратором Реєстру аграрних розписок, або уповноваженою особою до Державного реєстру обтяжень рухомого майна в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

З наведеного вбачається, що адміністраторам Реєстру аграрних розписок, нотаріусу, який є реєстратором Реєстру аграрних розписок, або уповноваженій особі планується надати повноваження здійснювати реєстраційні дії у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна.

Висловлюємо застереження до вказаного з огляду на те, прийняття зазначених змін може спричинити виникнення певних ризиків під час практичного застосування відповідних статей.

Так, відповідно до частини третьої статті 10 проєкту Закону реєстраторами Реєстру аграрних розписок є нотаріуси, які набули статус реєстратора Реєстру аграрних розписок в порядку, передбаченому нормативно-правовим актом Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, виданому за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку визначає адміністратора Реєстру аграрних розписок, яким може бути юридична особа державної форми власності, уповноважує його здійснювати заходи із створення та супроводження програмного забезпечення Реєстру аграрних розписок та відповідати за технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних, що містяться в Реєстрі аграрних розписок (частина восьма статті 10 проєкту Закону).

Підсумовуючи вказане, можна зробити висновок що в цілому, основним завданням адміністратора Реєстру аграрних розписок має бути належне технічне і технологічне забезпечення функціонування відповідного Реєстру та захист даних, які він містить, а не проведення певних реєстраційних дій у державних реєстрах, зокрема у Державному реєстрі обтяжень рухомого майна;

В) крім того, у частині третій статті проєкту 10 Закону зазначено, що «реєстраторами Реєстру аграрних розписок є нотаріуси».

Слід звернути увагу, що згідно зі змінами, що вносяться проєктом Закону, аграрна розписка не підлягатиме нотаріальному посвідченню, а правочини, пов'язані з аграрною розпискою зобов'язані будуть реєструвати нотаріуси. Таким чином, на нотаріусів буде покладено обов'язок здійснювати інші дії (як реєстрація), що є відмінними від нотаріальних.

Згідно з частиною третьою статті 1 Закону¹ на нотаріусів, які працюють у державних нотаріальних конторах або займаються приватною нотаріальною

діяльністю, законом може бути покладено вчинення інших дій, відмінних від нотаріальних, з метою надання їм юридичної вірогідності.

Частиною другою статті 19 Закону¹ встановлено, що за надання державними нотаріусами додаткових послуг правового характеру, які не пов'язані із вчинюваними нотаріальними діями, а також технічного характеру справляється окрема плата у розмірах, що встановлюються територіальними органами Міністерства юстиції України. Кошти, одержані від надання таких додаткових послуг, спрямовуються до Державного бюджету України.

Відповідно до частини другої статті 31 Закону¹ приватні нотаріуси за вчинення інших дій, покладених на них відповідно до закону, справляють плату, розмір якої визначається законодавством у відповідній сфері.

Водночас у проєкті Закону, яким вносяться зміни до Закону, не встановлено плати нотаріусам за вчинення інших дій, таких як реєстрація аграрних розписок у Реєстрі аграрних розписок, що є порушенням Закону¹.

Крім того, зважаючи на той факт, що згідно з проєктом Закону, держателем Реєстру аграрних розписок є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (частина друга статті 9 проєкту Закону), то саме зазначений орган виконавчої влади має здійснити розрахунок та встановлювати оплату за проведення реєстраційних дій, пов'язаних з реєстрацією аграрних розписок в Реєстрі аграрних розписок.

У разі не врегулювання у проєкті Закону питання щодо встановлення оплати нотаріусам за здійснення реєстраційних дій пов'язаних з реєстрацією аграрних розписок в Реєстрі аграрних розписок, це призведе до порушення їх конституційних прав на одержання винагороди за працю (стаття 43 Конституції України).

Крім того, з метою уникнення монополії при здійсненні реєстрації правочинів, пов'язаних з аграрною розпискою, рекомендуємо розширити коло осіб, що можуть бути реєстраторами в Реєстрі аграрних розписок, зокрема наділивши такими повноваженнями територіальні органи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку тощо;

3) пропонується частини першу, сьому статті 2 проєкту Закону викласти в такій редакції:

«1. Аграрна розписка – не емісійний цінний папір, що фіксує безумовне зобов'язання боржника, яке забезпечується заставою, здійснити поставку сільськогосподарської продукції або сплатити грошові кошти на визначених у такому цінному папері умовах.

7. Боржник, кредитор або інша особа, яка несе солідарну відповідальність за аграрною розпискою, має право на отримання виписки з Реєстру аграрних розписок.»;

пропонується частину четверту статтю 11 проєкту Закону викласти в такій редакції:

«4. Підтвердженням на певний момент часу прав на аграрну розписку та прав за аграрною розпискою, що обліковуються у Реєстрі аграрних розписок, є

паперова виписка з Реєстру аграрних розписок, порядок видачі якої визначено у Положенні про Реєстр аграрних розписок.».

пропонується частини першу – третю, п'яту статті 14 проекту Закону викласти в такій редакції :

«1. Відсутність запису в Реєстрі аграрних розписок про виконання аграрної розписки або припинення зобов'язання за аграрною розпискою є достатнім підтвердженням безспірності вимог кредитора.

2. У разі невиконання або неналежного виконання зобов'язання за аграрною розпискою кредитор має право на стягнення заборгованості у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса.

3. У випадку, коли зобов'язання за аграрною розпискою виконується частинами, кредитор має право на стягнення заборгованості за кожною частиною зобов'язання у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса.

5.

Виконавчий напис нотаріуса вчиняється нотаріусом, що є реєстратором Реєстру аграрних розписок, на паперовій виписці з Реєстру аграрних розписок для вчинення виконавчого напису, роздрукованій таким нотаріусом з Реєстру аграрних розписок з одночасним зазначенням в Реєстрі аграрних розписок дати та часу роздрукування такої виписки. До видачі виконавчого напису нотаріуса або скасування цим нотаріусом отриманої виписки в Реєстрі аграрних розписок протягом дня її роздрукування, роздрукування наступної виписки для вчинення виконавчого напису блокується адміністратором Реєстру аграрних розписок за умови, що предметом виконавчого напису має бути стягнення тієї самої заборгованості.

Особливості вчинення виконавчих написів у випадках, передбачених цією статтею визначаються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику.»;

крім того, підпунктом 3 пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень до проекту Закону пропонується:

«5. Міністерству юстиції України вжити заходів для приведення у відповідність із цим Законом своїх нормативно-правових актів, забезпечивши набрання ними чинності одночасно з набранням чинності цим Законом, передбачивши при цьому:

3) затвердження порядку вчинення виконавчих написів на паперовій виписці з Реєстру аграрних розписок у випадках, передбачених цим Законом.».

А) Відповідно до статей 87, 88 Закону¹ для стягнення грошових сум або витребування від боржника майна нотаріуси вчиняють виконавчі написи на документах, що встановлюють заборгованість.

Перелік документів, за якими стягнення заборгованості провадиться у безспірному порядку на підставі виконавчих написів, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Нотаріус вчиняє виконавчі написи, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності

боржника перед стягувачем та за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років.

Відповідно до частин першої, четвертої статті 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документ – документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа.

Візуальною формою подання електронного документа є відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною.

Слід зазначити, що згідно з положеннями проекту Закону документом, що встановлює заборгованість є аграрна розписка, водночас пропонується вчиняти виконавчий напис на паперовій виписці з Реєстру аграрних розписок для вчинення виконавчого напису, при цьому в Реєстрі аграрних розписок міститься інформація про видачу, зміну умов, обіг (у випадках визначених законом), обтяження, припинення зобов'язань та інші правочини щодо аграрних розписок, відображається інформація про забезпечення виконання за аграрною розпискою, про осіб, які несуть солідарну відповідальність перед наступними кредиторами, а також про початок примусового виконання зобов'язань за аграрними розписками.

Таким чином, «виписку з Реєстру аграрних розписок» не можливо ототожнювати з «аграрною розпискою», яка формується в електронній формі за допомогою такого реєстру. А для вчинення виконавчого напису нотаріуса необхідно формувати саме «аграрну розписку у паперовому вигляді», а не «виписку з Реєстру аграрних розписок».

Крім того, така виписка не підтверджує безспірності заборгованості, ні іншої відповідальності боржника перед стягувачем.

Враховуючи викладене, зазначені питання потребують врегулювання, як такі, що не узгоджуються зі статтями 87, 88 Закону¹ та положеннями Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг».

Б) Слід зазначити, що в проекті Закону відсутнє визначення поняття «виписка», що породжує неузгодженість, оскільки аналізуючи зміст проекту Закону цей термін вживається в різних інтерпретаціях або вказує на множинність існування різних видів виписок, а саме:

«виписка, що отримується боржником, кредитором або іншою особою, яка несе солідарну відповідальність за аграрною розпискою»;

«паперова виписка з Реєстру аграрних розписок, що підтверджує на певний момент часу права на аграрну розписку та права за аграрною розпискою, що обліковуються у Реєстрі аграрних розписок»;

«паперова виписка з Реєстру аграрних розписок для вчинення виконавчого напису».

Враховуючи викладене, з метою уникнення непорозумінь, рекомендуємо узгодити термінологію проекту Закону.

В) Крім того, у проекті Закону зазначається, що *«до видачі виконавчого напису нотаріуса або скасування цим нотаріусом отриманої виписки в Реєстрі аграрних розписок протягом дня її роздрукування, роздрукування наступної*

виписки для вчинення виконавчого напису блокується адміністратором Реєстру аграрних розписок за умови, що предметом виконавчого напису має бути стягнення тієї самої заборгованості.». Однак проектом Закону не запропоновано механізму встановлення (розпізнавання) адміністратором Реєстру аграрних розписок заборгованості, яка стягується повторно.

Враховуючи викладене, зазначене питання потребує врегулювання.

Г) Як у абзаці третьому частини п'ятої статті 14, так і в підпункті 3 пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень до проекту Закону пропонується Міністерству юстиції України як центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику затвердити порядок вчинення виконавчих написів на паперовій виписці з Реєстру аграрних розписок у випадках, передбачених проектом Закону.

Слід зазначити, що порядок вчинення будь-яких виконавчих написів нотаріусами встановлений Законом України «Про нотаріат», на підставі якого розроблений Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22.02.2012 № 296/5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22.02.2012 за № 282/20595. У зв'язку з зазначеним, відсутня правова необхідність у розробленні та встановленні іншого особливого порядку вчинення виконавчих написів на паперовій виписці з Реєстру аграрних розписок у випадках.

Враховуючи викладене, пропонуємо:

а) абзац третьої частини п'ятої статті 14 проекту Закону викласти в такій редакції:

«Вчинення виконавчих написів нотаріусами на аграрних розписках здійснюється з урахуванням особливостей встановлених цим Законом».

б) підпункт 3 пункту 5 Прикінцевих та перехідних положень до проекту Закону виключити;

4) частиною чотирнадцятою статті 13 проекту Закону передбачено, що:

«14. У випадку примусового стягнення за товарними аграрними розписками на користь кредитора-нерезидента передача йому права власності на предмет застави в рахунок погашення майнового зобов'язання боржника за товарною аграрною розпискою відбувається шляхом поміщення товарів у митний режим митного складу відповідно до вимог законодавства з питань митної справи, якщо кредитор-нерезидент не повідомить органи або осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, про бажання реалізувати предмет застави на митній території України. Обов'язок митного оформлення сільськогосподарської продукції, що передається кредитору у власність в рахунок виконання зобов'язання за аграрною розпискою, покладається на органи або осіб, що здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів.».

Також частиною восьмою статті 14 проекту Закону пропонується передбачити, що:

«8. Заходи пов'язані із завершенням виробництва та/або отриманням сільськогосподарської продукції з метою подальшої передачі кредитору

предмета застави аграрної розписки під час примусового виконання виконавчого напису здійснюються органом або особою, що здійснює примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, самостійно або із залученням суб'єктів господарювання, у тому числі на платній основі.».

З цього приводу необхідно зазначити, що статтею 19 Конституції України передбачено, що правовий порядок в Україні ґрунтується на засадах, відповідно до яких ніхто не може бути примушений робити те, що не передбачено законодавством.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 129¹ Конституції України держава забезпечує виконання судового рішення у визначеному законом порядку.

Порядок виконання судових рішень та рішень інших органів (посадових осіб) визначено Законом України «Про виконавче провадження», статтею п'ятою якого передбачено, що примусове виконання рішень покладається на органи державної виконавчої служби (державних виконавців) та у передбачених цим Законом випадках на приватних виконавців, правовий статус та організація діяльності яких встановлюються Законом України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів».

Частиною першою статті 3 та частиною першою статті 5 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» передбачено, що завданням органів державної виконавчої служби та приватних виконавців є своєчасне, повне і неупереджене виконання рішень, примусове виконання яких передбачено законом.

Державний виконавець, приватний виконавець під час здійснення професійної діяльності є незалежними, керуються принципом верховенства права та діють виключно відповідно до закону.

Таким чином вказані вище зміни не узгоджуються із положеннями Конституції України та Законів України «Про виконавче провадження» та «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів».

Водночас положеннями статті 3 Митного кодексу України передбачено особливості застосування законів України та інших нормативно-правових актів з питань митної справи.

Так, при здійсненні митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України, застосовуються виключно норми законів України та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, чинні на день прийняття митної декларації митним органом України.

Відповідно до пунктів 23, 29 частини першої статті 4 Митного кодексу України митне оформлення це виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення. В той же час митними формальностями вважається сукупність дій, що підлягають

виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів, а також автоматизованою системою митного оформлення з метою дотримання вимог законодавства України з питань митної справи.

Крім того, частиною десятою статті 14 проєкту Закону передбачено, що:

«10. У разі недостатності або відсутності застави за аграрною розпискою для задоволення вимог кредитора, стягнення заборгованості за аграрною розпискою у безспірному порядку на підставі виконавчого напису нотаріуса відбувається шляхом звернення стягнення на інше майно боржника за аграрною розпискою або інших осіб, які несуть солідарну відповідальність із боржником.».

Вказаними змінами передбачається, що у разі відсутності (недостатності) застави за аграрною розпискою стягнення може бути звернуто на інше майно боржника, а також передбачається солідарна відповідальність інших осіб.

Необхідно зазначити, що відповідно до статті 88 Закону України «Про нотаріат» нотаріус вчиняє виконавчі написи, зокрема, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем. Згідно зі статтею 89 цього Закону, яка визначає зміст виконавчого напису, у виконавчому написі, серед інших даних, повинні зазначатися: суми, що підлягають стягненню, або предмети, які підлягають витребуванню, в тому числі пеня, проценти, якщо такі належать до стягнення.

З огляду на зазначене слід звернути увагу, що відповідно до положень статті 18 Закону виконавець зобов'язаний здійснювати заходи примусового виконання рішень виключно у спосіб та в порядку, які встановлені виконавчим документом і Законом України «Про виконавче провадження».

Якщо виконавчим документом визначено здійснити передачу предмета застави, виконавець здійснює виконання у спосіб та в порядку, визначеному Законом України «Про виконавче провадження», натомість вважаємо, що вирішення питання щодо звернення стягнення на інше майно (кошти) боржника у разі відсутності (недостатності) застави за аграрною розпискою, повинно здійснюватись у судовому порядку.

Крім цього, незрозумілою є норма щодо покладання відповідальності щодо стягнення заборгованості за аграрною розпискою на солідарних боржників.

Так, частиною другою статті 4 Закону України «Про виконавче провадження» передбачено, що у разі якщо рішення ухвалено на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів, а також якщо належить передати майно, що перебуває в кількох місцях, чи резолютивною частиною рішення передбачено вчинення кількох дій, у виконавчому документі зазначаються один боржник та один стягувач, а також визначається, в якій частині необхідно виконати таке рішення, або зазначається, що обов'язок чи право стягнення є солідарним.

При цьому, на кожен поданий на примусове виконання виконавчий документ стягувач подає окрему заяву про примусове виконання рішення.

З огляду на викладене законопроект потребує доопрацювання.

5) частиною п'ятою статті 15 проєкту Закону передбачається встановити, що відомості про звернення стягнення на предмет застави за аграрною розпискою реєструються в Державному реєстрі обтяжень рухомого майна. Кредитор має право отримати виконавчий напис нотаріуса, *на підставі якого звертається стягнення на предмет застави за аграрною розпискою, негайно після такої реєстрації.*

Крім того, підпунктом 4 пункту 3 Прикінцевих та перехідних положень до проєкту Закону пропонується Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», зокрема, доповнити статтею 28¹ такого змісту:

«Стаття 28¹. Звернення стягнення на предмет застави за аграрною розпискою на підставі виконавчого напису нотаріуса

Статті 27 і 28 цього Закону не застосовуються до відносин зі звернення стягнення на предмет застави за аграрною розпискою на підставі виконавчого напису нотаріуса.

Відомості про звернення стягнення на предмет застави за аграрною розпискою реєструються в Державному реєстрі. Кредитор за аграрною розпискою має право на отримання виконавчого напису нотаріуса, на підставі якого звертається стягнення на предмет застави за аграрною розпискою, негайно після такої реєстрації.».

Слід зазначити, що, на думку Мін'юсту, вказана стаття має дискримінаційний характер, оскільки такі винятки позбавляють права боржника бути повідомленим про застосування до нього заходів стягнення за аграрною розпискою, оскільки стаття 27 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» регулює порядок повідомлення боржника про порушення забезпеченого обтяженням зобов'язання, а стаття 28 вказаного Закону регулює правові наслідки невиконання вимоги обтяжувача боржником. Таким чином, враховуючи правову природу аграрних розписок та сферу аграрних відносин, вважаємо прийняття відповідних норм неприйнятним.

У зв'язку із зазначеним пропонуємо вказану статтю виключити як таку, що містить ознаки дискримінації, що є недопустимим при розробці актів законодавства;

б) підпунктом 2 пункту 4 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону передбачається встановити обов'язок Кабінету Міністрів України забезпечити проведення обміну інформацією між Реєстром аграрних розписок та Державним реєстром обтяжень рухомого майна, *Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, Державним земельним кадастром та іншими реєстрами та базами даних, необхідними для перевірки інформації при вчиненні правочинів з аграрними розписками.*

В першу чергу звертаємо увагу, що із суті вказаного можна зробити висновок, що мова йде не про обмін інформації між вказаними реєстрами,

натомість слід говорити про надання відомостей із зазначених реєстрів. Так, при обміні відбувається певна передача відомостей від однієї сторони іншій та навпаки.

Щодо цього слід також додати, що відповідно до статті 42 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» відомості, внесені до Державного реєстру обтяжень рухомого майна, є *відкритими та загальнодоступними для всіх юридичних та фізичних осіб*.

Статтею 32 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі – Закон²) також передбачено, що інформація про зареєстровані права на нерухоме майно та їх обтяження, що міститься у Державному реєстрі прав, є відкритою, загальнодоступною та платною, крім випадків, передбачених цим Законом.

Відповідно до статті 11 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон³) відомості, що містяться в Єдиному державному реєстрі, є відкритими і загальнодоступними (крім реєстраційних номерів облікових карток платників податків та паспортних даних) та у випадках, передбачених цим Законом, за їх надання стягується плата.

Крім того, звертаємо увагу, що відповідно до статті 34 Закону² за проведення реєстраційних дій та за надання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно справляється плата (адміністративний збір). Адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень зараховується до бюджетів у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України (стаття 35 вказаного Закону²).

Так, відповідно до пункту 24² частини другої статті 29 Бюджетного кодексу України до доходів загального фонду Державного бюджету України належать, зокрема:

85 відсотків плати за надання відомостей з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а також 85 відсотків плати за одержання інформації з інших державних реєстрів, держателем яких є центральний орган виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної правової політики та центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сферах державної реєстрації актів цивільного стану, державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що будь-яка фізична та юридична особа може отримати відомості із вказаних реєстрів для перевірки інформації *при вчиненні правочинів з аграрними розписками*.

Тому вважаємо недоцільним визначення вказаного завдання Кабінету Міністрів України, оскільки можливість отримання відомостей із вказаних реєстрів на сьогодні реалізована та не потребує додаткового урегулювання.

Вищезазначені зауваження також стосуються підпункту 1 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону, яким передбачається встановити завдання Міністерству юстиції України надання

дозволу на доступ адміністратора Реєстру аграрних розписок, до реєстрів та баз даних, необхідних для перевірки інформації при вчиненні правочинів з аграрними розписками.

Окремо зазначаємо про певні невідповідності і суперечності у положеннях проєкту Закону, оскільки у тексті проєкту Закону згадується два різні механізми отримання інформації із державних реєстрів – обмін та доступ.

При цьому акцентуємо увагу, що обидва механізми та практичне їх застосування реалізовано та не потребує визначення додаткових завдань;

б) крім того, підпунктом 2 пункту 5 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону передбачається встановити завдання Міністерству юстиції України щодо *надання статусу реєстратора Державного реєстру обтяжень рухомого майна адміністратору Реєстру аграрних розписок в частині реєстрації обтяжень за аграрними розписками та обтяжень аграрних розписок.*

У зв'язку з цим зауважуємо, що згідно зі статтею 42 Закону України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», що є спеціальним законодавчим актом, який визначає правовий режим регулювання обтяжень рухомого майна, встановлених з метою забезпечення виконання зобов'язань, а також правовий режим виникнення, оприлюднення та реалізації інших прав юридичних і фізичних осіб стосовно рухомого майна, *держатель Державного реєстру обтяжень рухомого майна (далі – Державний реєстр) наділяє відповідних суб'єктів повноваженнями реєстраторів Державного реєстру, які надаватимуть послуги щодо внесення записів до Державного реєстру про виникнення, зміну, припинення обтяжень, звернення стягнення на предмет обтяження та надання витягів з Державного реєстру, в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.*

Водночас, як зазначалось вище, висловлюємо застереження до пропозиції щодо надання статусу реєстратора Державного реєстру обтяжень рухомого майна адміністратору Реєстру аграрних розписок.

Підсумовуючи наведене, проєкт Закону потребує доопрацювання.

Перший заступник Міністра

Євгеній ГОРОВЕЦЬ